

ՀԱՏՈՐ ԾԱ

1893

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ս. ՍԵՂԲԵՍՏՐՈՍԻ

ՀԱՍԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄԲ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆ ԲԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

(Shu j'iz 401)

Եւ առէ. Այ՛՛ Եւ անդէն 'ի սոյն
ածեալ ետես, և ուրախ եղև թաղա-
ւորն, և առէ.

Արդար է, և սոցա նմանութեամբ
երեւցան ինձ 'ի տեսեանն, և աւե-
տիս ետուն առողջութեան հոգեով և
մարմնով, 'ի ձեռն լուացման հոգևոր
աւաղանին, 'ի քէն առեալ. ահաւա-
սիկ կամ առաջի քո, հայր:

Եւ առէ հայրադէտն. Հաւորան 'ի Հայր
առեալ, և յորդէ Գաթն, և 'ի Հայր
Սորբ, 'ի Գաթնաւորն և 'ի Գաթն,

και ποιήσόν μοι τοὺς χαρακτήρας αὐ-
τῶν φανεροὺς, ἵνα ἴδω εἰ αὐτοὶ εἰσιν
οἱ εἰρηκότες μοι παρὰ τοῦ Θεοῦ πε-
πέμφθαι. τότε ὁ Σίλβεστρος ἐκέλευ-
σεν τῷ διακόνῳ αὐτοῦ κομίσαι τὰς
ιδέας αὐτῶν ἅς τινας θεασάμενος ὁ
Αὐγουστος, ἤρξατο βοᾶν, καὶ λέγειν,
ὅντως, οὐδὲν ἀληθέστερον τῶν εἰκό-
νων τούτων, ὧν περ τὴν ἐκτύπωσιν,
καὶ τοὺς χαρακτήρας ἐν τῇ ὀπτα-
σίᾳ ἐθεασάμην οὗτοι μοι. εἰρήκασιν,
Πέμπψον πρὸς Σίλβεστρον τὸν ἐπί-
σκοπον, καὶ ὑποδείξει σοι τὴν κολυμ-
βήθραν τῆς εὐσεβείας, ἐν ᾗ λουσάμε-
νος τύχη τῶν σῶν τραυμάτων τῆς
ὀγείας.

որով եղև ոչեւրհն 'ի սկզբանէ, և տմե-
նայնէ 'ի նմանէ, քանիս Տեառն հասարակ
տեալս և եղեալս. որ երևին և ոչ երևին,
և հոգ(ս)ով բերանս(յ) նորա ամենայն զա-
բախիւնէ նորա. Բեղեդ և ոչ յամենիւն
բերանսն է, որոց իստարեալ են սկստ
իւրեանց անհասարակեամբ, և ստարեա-
լեալ յԱստուծոյ ճշմարտէ, իստարեա-
լեամբ դիւանց, պաշտել զարարածս, և ոչ
զարարէն, որ է արհնէալ յամենիւն ա-
մեն:

Արդ՝ փակեցցին մեհեանք և զոհք
կոռցն արգելցին, և խափանեցին
պաշտամունք և նուէրք դիւանց, և քա-
րոգեցի աւետարանն փրկութեան
ընդ ամենայն երկիրդ քո, որով կառ
դու և արդարանաս և սրբիս յանուն
Հաւր և Որդ(ւ)ո(յ), և Ասուր Հոգ-
ւոյն, մկրտեալ 'ի վերա (յ) Հաստատուն
Հաւատո(յ): Աղաթիւք և պահաւք
իցին որպէս Նինուէացւոցն: Եւ Հաւ-
րաց Թողութիւն և ողորմութիւն առ
կարաւոեալսն, և գութ առ տնանկս,
և սրբութիւն ախտից մարմնականաց.
բանդականաց և կարանաւորաց ար-
ձակումն, պարտականաց Թողութիւն,
և ամենայն վտանկերոց այցելութիւն
'ի դատաւորաց ամենեցուն 'ի միա-
սին, ամենայն անիրաւութեան ի-
րաւունք 'ի քէն: Եւ զգեցիր քուրձ,
և նստցես աւուրս եաւթն անսուղ,
անդադար աղաթիւք զայդ և զցե-
րեկ, պքնութեամբ և բազում արտա-
ստաւք և Հառաչանաւք խոստովա-

Πρὸς δὲ ὁ μακάριος Σίλβεστρος
ἀπεκρίθη, Γνωθὶ ὡς βασιλεὺς, κολυμ-
βήθρα ἐὺσεβείως σοὶ ὑποδειχθῆναι,
εἰ Θεὸν εἶναι καρδίᾳ πιστεύσης. πρὸς
δὲ ὁ Ἀδγούστος, Ἐγὼ εἰ μὴ ἐπίστε-
υσον, οὐκ ἂν πρὸς σὲ ἔπεμψα. τότε ὁ
ἅγιος Σίλβεστρος λέγει ἐκείνου ἐξαι-
τοῦντος,

Ἐν τῇ ἐβδομάδι ταύτῃ νήστευ-
σον· καὶ ἀποθέμενος τὴν ἀλουργίδα,
εἰσελθε εἰς τὸ κουβούκλιόν σου, κά-
κεισε ῥίψας ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ ἔδαφους
ἐν σάκκῳ, δεήθητι μετὰ δακρύων καὶ
στεναγμῶν τοῦ δεσπότου Θεοῦ, ἐξο-
μολογουμένους κατὰ ἄγνοιαν πεφονευ-
κέναι τοὺς ἁγίους αὐτοῦ δούλους·
καὶ τῇ αὐτῇ ἐβδομάδι τοὺς ναοὺς τῶν
εἰδώλων κλεισθῆναι κέλευσον, καὶ
πάσας σχολάσαι· μοσίοις, μὴ ἔχουσιν
δὲ τοὺς δεσμούς· ἀπόλυσον· τοῖς ἐν
ἐξορίᾳ, καὶ μετὰλλοις καὶ ἐν πᾶσι
θλίψεσιν καταπονουμένοις ἄνεσιν χά-
ρισαι. ἐντολὰς καὶ ἐλεημοσύνας γενέ-
σθαι πρόσταξον· παροχὰς τοῖς αἰτού-
σιν δικαίας παρασχού· καὶ ὅπως ταῦ-
τα ὀρθῶς, καὶ κατὰ λόγον γένηται,
ἐπιτηδίους τινὰς ἄνδρας κατὰστησον.
Ὑποσχομένου τοίνυν τοῦ βασιλέως
ταῦτα, καὶ τὰ τούτοις ὁμοῖα ποιεῖν,
ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἐπαθεῖς τὴν χεῖρα
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, εὐλογήσας

նել զմեզ քո . և զսուրբն , զոր սպա
նէր , որ իսկն անսանն ի քրիստոսի ժ-
նն , բարեխառ ինչ իւրեա առ Ա-
ստուծո . զի այցելութիւն և ողորմութիւն է
ժերս(յ) քո ի ժերստո :

Եւ նա հասարակ և յառաջութեամբ
ընկալաւ զթանն , և իստարեալ զսա-
ցեալսն
և ժողովակալ զամենայն ուխտս եկե-
ղեցալն , քարոզեաց պահս և աղաւ-
թըս զհաւթն որ շարաթուն . յառ-
անելով զՆիկիոսացւոցն զայցելու-
թիւն ,

և շէնքադռնոսացւոցն 2 զդարձանն ,
և քաշել շնորհաւթիւն աղաւթիւն
Դանիէլէ և երէց ժակնոցն . որ և այժմ
արտացէ , աղաւթիւք բազմոյննա-
թեամբ Թագաւորիսմերս(յ) , հոգ(ւ)ս(յ)
ասեմ և մարմնո(յ) իրաց բժշկու-
թիւն : Եւ լինի սովաւ խաղաղութիւն
եկեղեցեաց , և դադարումն հալա-
ծանաց .

զիսկնայն որ ինդրէ՝ առնալ ի Հաւրէ , և որ
հայցէ՝ գրանէ յԱրքան(յ) , և որ բարե՝ Բա-
նո(յ) Առքէ Հոգին զգուռն ողորմու-
թեան և մարդասիրութեան իւրո(յ) :
Չպատիւի լուեալ , որպէս հրով վա-
ռեալ պնդեցան ի պահս և յաղաւթս
և յամենայն զործս բարիս . բազում
հառաչանաւք և արտասուաւք , հաս-
տատուն հաւատով և աներկբա(յ) յու-
սով կատարեն զշարաթն յաղաւթան
Աստուծոյ և ի սուրբ պահսն :

1. Այս յաւելուածս տես յԱղաթանդեզ՝
յէջ 178 , լէննտիկ 1862 , յեռահառաջու-
թեամբ բանից :

2. Այս առիւթ Թարգմանիչն՝ տակն ու վրաց
ըրած է Սեդեկարոսի բուսեմբը , ներմուծելով
Նաբուքոդոնոսարայ , Դանիէլի և Երէթ մահ,
կանց օրհնագիրք :

τε αὐτόν, καὶ ποιήσας κατηχούμενον
ἀπὸ λθεν.

Τότε προσκαλεσάμενος πάντας
τούς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ
πάντα τὸν κληρὸν, νυσταίαν καὶ δέη-
σιν ἐκήρυξεν, λέγων, Εἰ οἱ Νινευίται
ἐν τῇ κηρύγματι Ἰωνᾶ, διὰ τριημέρου
νηστείας τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἀπε-
κρούσαντο, καὶ τὸν ἐπιφερόμενον αὐ-
τοῖς δικαίως θάνατον διέφυγον,

πόσῳ δὲ μάλλον ἡμεῖς ἐν τῇ κηρύγματι
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν
διωγμὸν ἐκφυγώμεν. ψυχὰς κερδήσω-
μεν, εἰρήνην ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ
Θεοῦ πρεσβεύσωμεν, καὶ ταῖς εἰδω-
λατρείαις τέλος ἐπιθώμεν, εἰ νηστεί-
αις καὶ δέησιν τὸν Θεὸν ἐξευμενι-
σώμεθα, ὅπως τούτων ἐπιτύχωμεν.

ἐγένετο τὸινυν ὁμοφυλούντων πάν-
των νηστεία, καὶ δέησις ἐπιτεταγμένη·
καὶ καθὼς ἕκαστος αὐτῶν δυνάμεις
εἶχεν, ἐντολὰς καὶ ἐλεημοσύνας πε-
ποιήκεισαν,

բնակեալ է 'ի լոյս անմատոյց 'ի բար-
ձունս, և փառք նորա լցին գոեղերս
ամենայն, որ և ինձ եցոյց պանչելիս
'ի վերուստ լուսոյն, զոր առ հասա-
րակ ամենեքեան տեսէք, և զի էր որ-
պէս ձեռն մարդոյ 'ի մէջ լուսոյն, ա-
ռաւելեալ լուսով, որ մերձեցաւ յիս
մինչև 'ի ջուրս աւազանին, և 'ի բաց
մերժեաց յինէն փշփշուրովն բորո-
տութիւնն, ընդ նմին և զմեղսսէր
բսնն. և զի անճառելիք¹ են լիեալքն
և ստացեալքն 'ի վերուստ. արդ որ
այսպէս այցելութիւն արար մեզ, ե-
կալք ամենեքեան երկիր պազցուք
միոյ աստուածութեանն, աւրհնեա-
ցուք և զովեսցուք և պաշտեսցուք
զնա, զոր անգիտացաք, և խոռո-
րեալք ուրացաք զնա. զի նա է Աս-
տուած, և չիք այլ ոք. և նմա փառք
այժմ է միշտ և յաւիտեանս յաւիտե-
անց:

Թանգմամբ Հոռ(մ)մայեցւոց բաղմու-

1. Այս ածորդ պարբերութիւնս իսկ աւելի
նման է Գր. Նրսիստրեայ վերադէմ ելնելն
վերջ տալ տալարչապառայիս ուղղեալ ճառին.
որ յէջ 171—175 (ըստ Վինհակեան 1862
տպագրութեան). քան թէ Արստանդիտեանի
յորդորին որ առ ծերակոյցան Հոռիմայ, ըստ
յուն. Բնագրին 1 Հոռ տէր իսկ հաստատրիմ
Թարգմանի: ըլլալէն աւելի՝ Եստատար Թագ-
phraséur է: Փոսքես ի՞նչ ստիպուած էր նա
պարզեալ վարուելու. զի Սեդրեանարոսի և Արս-
տանդիտեանի ստեղծարարութեան պաշտա-
ւելիքաց և յաջորդ էլլերն իսկ Գրիգորի կեն-
ստագրութեան համեմատեալ տեղեր 'ի ընծայէին
նմա սաւազ, զորս, — երկարութիւնէ խոսակա-
նամար, — չենք կրնար տեսլ 'ի համեմատու-
թիւն, բայց ուսումնասիրաց ուղադրութեանը
կը յանձնէր:

και ἀκάθαρτος δεισιδεμονία, ἣν ἀ-
γνωσία μὲν ἔτεκεν· ἀπροσύνη δὲ, ἔ-
θρεψεν, καὶ ἤυξησεν, προσκύνησθαι
δὲ ὁ μόνος καὶ ἀληθινὸς Θεὸς, ὁ ζῶν
αἰὲ καὶ βασιλεύων ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
παυσώμεθα σέβειν τούτοις, παρ' ὧν
σωθῆναι οὐ δυνάμεθα. οὐδ' ἐκ τοῦ
ἐναντίου ἡμεῖς βλαβέντας σώζομεν·
παρ' ὧν φυλαχθῆναι μὴ δυνάμενοι.
τούτοις εἶγε μὴ βουλόμεθα κλαπῆναι,
φυλαττόμεν. ἱκανούθω μέχρι τούτου
λελέχθαι τοῖς ἀψίχοις κωφοῖς εἰδώ-
λοις, Ἀκούσατε, καὶ τοῖς τυφλοῖς, Ἄ-
ναβλέψατε. εὐφρανέσθωσαν, καὶ ἀ-
γαλλιάσθωσαν πάντες οἱ θεωροῦντες
ὅτι περ ὁ Χριστὸς, ὃν ποτε ἠρνούμην
καὶ ἐδίωκον, ἀπεδέδωκέ μοι τὴν προ-
τέραν ὕψειαν· καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ φρόνησις,
καὶ σοφία μὴ ἀπατάσθω· ἀλλὰ τοῦτον
ὑποδέχεσθω, καὶ προσκυνεῖτω Θεὸν
παρ' οὗ αὕτη φυλάσσεται, οὐχ ὃν αὕτη
φυλάττει. ἵνα δὲ παντὶ τῷ κόσμῳ φα-
νερὸν γένηται τῷ ἀληθεῖ Θεῷ με πε-
πιστευκέναι, ἐν τῷ παλατίῳ μου ἐκ-
κλησίαν ποποίηκα, πρὸς τὸ πᾶσιν
γνωσθῆναι, μὴδὲ ἔχνος τῆς παλαιᾶς
πλάνης ἐν τῇ ψυχῇ μου μεμενηκέναι.
Τότε σχεδὸν πᾶς ὁ δῆμος τῶν Ῥωμα-

չէ ակնայն և 'ի հարկէն անշնորհ է և առանց զոյելլութեան. զէ քուրբն է Աստուծոյ, և 'ի բոլոր սրտէ և 'ի յանձնէ և 'ի զաւրութենէ խնդրէ զհաւատն և զողջախոհութիւնն. մանաւանդ որպէս քրիստոնէիցն կարգք և աւրէնք մեզ բացաւ, այստե՛ն 'ի վերայ այսոցիկ: Քանզի որբերակն ¹ և զանազան յայն 'ի բազմութեան լինէր, ոմանք այսպէս, և ոմանք այնպէս: Ապա լընութիւն քարոզեցաւ ամենեցուն առ հասարակ:

1. Ա. Գ. օրինակք որբերակն կը գրեն, իբր համազօր յուն ճիւղօրօցին: Առ Ազատականի միայն զսրժածուած է այս, բայց առանց անանցի և ուրիշ իմաստով, յասելն. « Չիլէն որբեր... ասանանց »: Հայ թարգմանի զսրժածած ձեն՝ եթէ զանազան նշանակութեամբ առնուիք և եթէ որպանութի, տեղիչ է, և տասներորդ դարէն և սլոր ծաղկող մատենագրաց քով միայն զսրժածուած է. չետեսաբար թարգմանիւն սլլպէտք է, որ մեռելաւ դարէն վերջ քան թէ յառաջ եղած ըլլար:

ὅθεν οὐκ ἄκοντας, καὶ ἡναγκασμένους, ἀλλὰ αὐτοπροαιρέτους τοὺς ἀνθρώπους Χριστιανούς βουλόμεθα γίνεσθαι, καὶ οὐκ ἀνθρωπίνῳ φόβῳ τῆ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ

προσιέναι· ἀλλὰ σὺφροني λογισμῷ αἰτεῖν αὐτοὺς μᾶλλον τῷ τῶν Χριστιανῶν συζευχθῆναι καταλόγῳ.

πάλιν οὖν διαφόροις φωνάς ἐκβοήσαν ἐπὶ πολὺ τὸ πλῆθος, ἥσυχασεν.

զիսնոսի վարաց Բ. գրոց ի երորդ զիսոյն մէջ. հաւածորէն այս վերջինս աղբիւր եղած է յայտմ. Աղբիւրոսի կենսագրին:

Շարայարեղի

